

Reactie op de discussienota VWS 'Zorg voor de toekomst' namens NVTG & TROIE (Nederlandse Vereniging voor Tropische Geneeskunde en Internationale Gezondheidszorg & Vereniging voor Artsen Internationale Gezondheidszorg en Tropengeneeskunde in opleiding)

Introductie

We leven in een almaar verder globaliserende wereld. Het is voor Nederland niet meer dan logisch dat zij een internationale speler is op het gebied van handel, economie en culturele uitwisseling. De wereld ligt aan onze voeten. En toch is dat ideaal het afgelopen jaar fors onderuitgehaald. Het is voor ons daarom allerminst te begrijpen dat er in het Discussiestuk 'Zorg voor de toekomst' geen enkele aandacht wordt gegeven aan Global Health. Het zou niet meer dan logisch moeten zijn om ook op het gebied van gezondheid een internationale speler te worden.

De afgelopen decennia hebben relevante epidemieën elkaar in steeds sneller tempo opgevolgd, tot afgelopen jaar het begin van de huidige COVID-19 pandemie. Neem de SARS-epidemie in 2003 in China, de MERS-epidemie in 2012 in het Midden-Oosten en de Ebola epidemie van 2014-2016 in West-Afrika.^{1,2,3}

Vanuit verschillende hoeken komen er al jarenlang signalen dat investeren in Internationale Gezondheidszorg belangrijker is dan ooit.⁴ Globalisering zorgt ervoor dat de wereld steeds meer met elkaar in verbinding staat. Het valt niet meer te ontkennen dat de kwaliteit van (o.a. preventieve) gezondheidszorg wereldwijd directe gevolgen heeft voor de Nederlandse volksgezondheid.

De COVID-19 pandemie laat pijnlijk zien hoe slecht we voorbereid zijn op dit soort globale bedreigingen. De mate waarin Nederland zich kan weren tegen deze en volgende globale gezondheidsdreigingen (infectieus, danwel niet-infectieus), wordt sterk bepaald door de sterkte van gezondheidssystemen wereldwijd. Ons systeem is zo sterk als dat van de zwakste schakel.⁵ Samenwerking wereldwijd is onvoldoende. Elke land poogt deze internationale crisis nationaal op te lossen. Dit zien we nu sterk terug in de vaccinatie strategie. Ontwikkelde landen als de VS, Canada en Europa hebben vaccins gekocht voor hun eigen burgers.⁶ Maar zolang er in de rest van de wereld onvoldoende gevaccineerd wordt, zullen er mutaties van het virus optreden en is het gevaar nog niet geweken. Zelfs als onze landsgrenzen, hoewel economisch gezien uiterst onwenselijk, fysiek gesloten blijven, zullen we globale gezondheidsdreigingen niet buiten de deur houden.

Wat ons betreft hebben we geen keus. Het ligt voor de hand, nu meer dan ooit, om Global Health beleid te formuleren, zoals ook al eerder is betoogd onder meer het 2018 Advies Global Health dat is voorgelegd aan VWS.^{7,8} Het wordt tijd om de Nederlandse gezondheidszorg te verbinden aan vraagstukken die onze grenzen overstijgen, en om deze vraagstukken hoog op de agenda te zetten.

¹ https://www.who.int/health-topics/middle-east-respiratory-syndrome-coronavirus-mers#tab=tab_1

² <https://www.who.int/csr/sars/postoutbreak/en/>

³ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ebola-virus-disease>

⁴ <https://www.trouw.nl/nieuws/drie-keer-werd-nederland-gewaarschuwd-voor-een-pandemie-maar-de-regering-koos-voor-het-isolement~bc99452d/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.ecosia.org%2F>

⁵ [Hoe de verwaarlozing van internationale gezondheidszorg ons nu parten speelt \(vn.nl\)](#)

⁶ <https://www.volkskrant.nl/kijkverder/track-en-trace/v/zolang-er-corona-is-in-afrika-loopt-de-hele-wereld-gevaar/>

⁷ https://www.nvtg.org/uploads/nieuws/Advies_Global_Health_VWS_versie_27juni2018.pdf

⁸ https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/Report_Global_Health.pdf

Preventie en Gezondheid

Een belangrijk knelpunt waar het gaat om preventie is het feit dat ziekte geen grenzen kent. De gezondheid van de Nederlandse bevolking staat onder druk zolang er in de rest van de wereld zwakke zorgsystemen zijn. Nederland is een welvarend land met een van de beste gezondheidszorgsystemen ter wereld. Echter Nederland staat niet alleen. Het van groot belang dat Nederland zich mengt in globale samenwerking ten aanzien van (preventieve) gezondheidszorg.

Op dit moment ligt er de belangrijke taak om de COVID-19 vaccins over de wereld te verdelen. Ondanks het Covax initiatief wordt op dit moment bijna alleen in hoge inkomens landen gevaccineerd, en bestaat er nauwelijks initiatief om ook in lage inkomenslanden vaccinatieprogramma's uit te rollen. Nederland kan een voortrekkersrol innemen om dit te veranderen. Het gaat hier niet om solidariteit.⁹ Als enkel het economisch welvarende deel van de wereld wordt gevaccineerd, zal het virus blijven rondcirculeren en zullen mutaties, ook voor de Nederlandse burger, bedreiging blijven vormen.

Als het gaat om verdere concrete aanbevelingen verwijzen wij graag naar de eerdergenoemde rapporten.^{10,11}

Organisatie en Regie

De World Health Organisation (WHO) wordt door Nederland erkent als een bewaker van de mondiale gezondheidszorg. In het rapport 'Voorkomen is beter dan genezen', waarin de samenwerking van de WHO met Nederland wordt onderzocht, komt naar voren dat Nederland belang heeft bij de kwaliteit van gezondheidssystemen in de rest van de wereld. Echter Nederland biedt geen steun voor het versterken van deze systemen. In plaats daarvan richt de Nederlandse steun aan de WHO zich voornamelijk op seksuele en reproductieve gezondheidszorg en rechten en daarnaast op antimicrobiële resistentie. Nederland is op de ranglijst van donoren gezakt van 10e plaats in 2016 tot 14e in 2018. Doordat het merendeel van de donaties aan de WHO geormerkt zijn, wordt agenda van de WHO indirect door donoren bepaald. Dit leidt tot afname van de autonomie van de WHO.¹² Het is ongewenst dat de WHO haar autonomie verliest. Globale problemen die niet binnen geormerkte financiering vallen worden verwaarloosd. Zo is de wereld vandaag de dag niet voorbereid op een volgende pandemie.

Vernieuwing en werkplezier

Wat betreft vernieuwing verwachten we dat Nederland profiteert van investering in Global Health. Hoe breder het werkveld, des te breder de uitwisseling, ook waar het gaat om innovatie in de zorg.

Conclusie

Het moge duidelijk zijn, nu meer dan ooit, dat de staat van de gezondheidszorg wereldwijd van evidente invloed is op de gezondheid van de Nederlandse burger. De verantwoordelijkheid ten aanzien van het beleid omtrent Global Health ligt deels bij het VWS. Samenwerking is van groot belang; tussen VWS en andere ministeries, tussen VWS en bestaande initiatieven binnen en buiten Nederland¹³ en tenslotte van Nederland op internationaal niveau.

⁹ <http://www.ncdo.nl/sites/default/files/NCDO%20Dossier%20Mondiale%20Gezondheid%20spread.pdf>

¹⁰ https://www.nvtg.org/uploads/nieuws/Advies_Global_Health_VWS_versie_27juni2018.pdf

¹¹ https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/Report_Global_Health.pdf

¹² [Voorkomen is beter dan genezen | Rapport | Rijksoverheid.nl](https://www.vws.nl/voorkomen-is-beter-dan-genezen-rapport-rijksoverheid)

¹³ https://www.nvtg.org/uploads/nieuws/Advies_Global_Health_VWS_versie_27juni2018.pdf

Ger Steenbergen citeerde Johan Cruijff, aan de start van zijn rapport in 2018: *“Vaak moet er iets gebeuren voordat er iets gebeurt.”* Laat dit het moment zijn.

Dank voor uw aandacht. We staan open voor een gesprek om verdere invulling van Global Health in Nederland te bespreken.